

Πτυχές προβλημάτων περιβάλλοντος και Αρχιτεκτονική/Αρχιτέκτονες

Του κ. Γεωργ.-Σπ. Κ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ
Φοιτητού της Σχ. Αρχιτ. - Μηχ. του Πολυτ. Κρήτης

Εισαγωγή

Παρά την τρέχουσα, και σε εξέλιξη ευρισκόμενη διεθνή (και εθνική), οικονομική κρίση το ενδιαφέρον για θέματα περιβάλλοντος γενικά αυξάνεται συνεχώς, πέραν κάθε προσδοκίας.

Αυτό σημαίνει πιθανόν, ή ότι δεν είχαμε ασχοληθεί μέχρι τώρα αρκετά με το ζήτημα, ή ότι αγνοούσαμε την έκταση των σχετικών περιβαλλοντικών προβλημάτων.

Όποια δήποτε εκδοχή και εάν θεωρηθεί ως ισχύουσα, το γεγονός είναι ένα: ότι το όλο ζήτημα «περιβάλλον» έχει φθάσει σε οριακό σημείο, η δε ευαισθητοποίηση των Λαών συνεχώς αυξάνεται.

Προς την τελευταία κατεύθυνση συνετέλεσαν και πρόσφατα γεγονότα, όπως διάφορα φυσικά φαινόμενα, (βροχοπτώσεις, πλημμύρες, ξηρασία, τυφώνες, αύξηση θερμοκρασίας κ.ά.), αλλά και «επίσημες» δράσεις, όπως Διεθνείς Διασκέψεις περί Περιβάλλοντος, περί Κλιματικής Αλλαγής κ.ά., σύσταση Ειδικών Υπηρεσιών περί Προστασίας του Περιβάλλοντος σε επίπεδο Κρατών, Διακρατικές Κοινές Πολιτικές κ.ά.

Πέραν αυτών, σημειώνεται, ότι προς την κατεύθυνση της ευαισθητοποίησης των Λαών συνέβαλαν και τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας, τα οποία, ακόμη και έμμεσα, ασχολούνται (και) με την ουσιαστική διάσταση των περιβαλλοντικών προβλημάτων γενικά, κατά την προβολή πολιτικών αντιπαραθέσεων, όπως π.χ. συνέβη κατά την πρόσφατη Διάσκεψη της Κοπεγχάγης (Δεκέμβριος 2009), κατά την οποία την μερίδα του λέοντος στον τομέα της Δημοσιότητας απέσπασαν οι Πολιτικοί και όχι οι Περιβαλλοντικές Πολιτικές.

Θέμα του κειμένου που ακολουθεί είναι διάφορες πτυχές του περιβάλλοντος, όπως π.χ. οι παρατηρούμενες κλιματικές αλλαγές και περί αυτά «περιστρέφεται», τόσο η αναφορά σε διάφορα φυσικά φαινόμενα, όσο και η αναφορά σε θεσμοθετημένες συναφείς στρατηγικές, πολιτικές και μέτρα σε επίπεδο Διεθνών Οργανισμών, Οικονομικών Ενώσεων και ενός Κράτους, της Ελλάδος.

Η διαμαρτυρία της Φύσης

Η γενική διαπίστωση, ότι ακραία κλιματικά φαινόμενα συνέβαιναν πάντοτε είναι αληθής, αλλά εξ ίσου αληθής είναι και η διαπίστωση, ότι κατά τα τελευταία χρόνια αυτά τα φαινόμενα τείνουν να έχουν, αντί του έκτακτου χαρακτήρα, τον χαρακτήρα του μόνιμου.

Η αναφορά, που ακολουθεί, επιβεβαιώνει αυτή την άποψη, παρά το γεγονός, ότι περιορίζεται χρονικά σε μία μόνον διετία, γενικευμένων φυσικών φαινομένων, επηρεαζόντων έμμεσα ή άμεσα τόσο το φυσικό, όσο και το ανθρωπογενές περιβάλλον και είναι ιδιαίτερα ενδεικτική:

Εστίες εκτός του Πλανήτη: κοσμικές ακτινοβολίες, πτώσεις μετεωριτών, προσεγγίσεις κομητών κ.ά.

Τυφώνες, κυκλώνες, ανεμοστρόβιλοι, χιονοθύελλες, καταιγίδες, έντονες βροχοπτώσεις, καύσωνες, κύματα ψύχους, ομίχλες, παγετοί, αμμοθύελλες, κλιματικές μεταβολές κ.ά.

Σεισμοί, εκρήξεις ηφαιστείων, κατολισθήσεις, καταβυθίσεις εδαφών, παλιρροϊκά κύματα κ.ά.

Πλημμύρες, χιονοστιβάδες, μετακίνηση παγετώνων, τήξη χιονιού, μετακίνηση παγόβουνων εντός θαλάσσης κ.ά.

Πυρκαγιές σε δάση, σε καλλιεργήσιμες εκτάσεις, σε δομημένες εκτάσεις κ.ά.

Είναι αυτονόητο, ότι όλα αυτά τα φαινόμενα περικλείουν μικρό ή μεγάλο βαθμό επικινδυνότητας, μέρος δε της ευθύνης ορθής αντιμετώπισής τους σε μακροχρόνια βάση φέρει και η Αρχιτεκτονική Επιστήμη και οι θεράποντές της, οι Αρχιτέκτονες.

Έτσι, κατά το έτος 2008 «απλά» συνέβησαν τα εξής, με βάση επίσημα στοιχεία του Προγράμματος Περιβάλλοντος του Ο.Η.Ε. (UNED):

Ισχυρότατες βροχοπτώσεις και καταστροφικές πλημμύρες στην Βολιβία, στην Βραζιλία, στο Εκουαδόρ, στην Νότια Αφρική, στην Ταϊβάν, στις Φιλιππίνες κ.ά.

Φαινόμενα ξηρασίας σε πολλές περιοχές της Κίνας, της Χιλής κ.ά.

Τροπικές καταιγίδες και άνεμοι μεγάλης ταχύτητας στον Ανατολικό Ειρηνικό, σε τμήματα της Βόρειας Ευρώπης, στην Ινδία, στον Κεντρικό Καναδά κ.ά.

Απότομη άνοδος της θερμοκρασίας σε διάφορα σημεία της υδρογείου, όπως στην Κίνα, στις Σκανδιναβικές Χώρες κ.ά.

Τα φαινόμενα αυτά (και άλλα συναφή) «επαναλήφθηκαν» και κατά το επόμενο έτος, το 2009:

Εντονώτατες, πέραν του συνήθους μέτρου, βροχοπτώσεις στην Βραζιλία, στις ΗΠΑ, στο Μπαγκλαντές, στις Φιλιππίνες κ.ά.

Φαινόμενα ξηρασίας στην Αργεντινή, στο Μεξικό, στην Ουρουγουάη, στην Παραγουάη, στην Χιλή κ.ά.

Καταιγίδες και άνεμοι μεγάλης ταχύτητας στην Γαλλία, στο Ιράκ, στην Ισπανία, στις Φιλιππίνες κ.ά.

«Περίεργη» άνοδος της θερμοκρασίας στην Αυστραλία, στο Ηνωμένο Βασίλειο, στον Καναδά, στην Κίνα, στην Σκανδιναβική Χερσόνησο κ.ά.

Η ενδεικτική αυτή αναφορά θεμελιώνει την βεβαιότητα, ότι πολλά πράγματα άλλαξαν σε σχέση με το παρελθόν και βέβαια οι αλλαγές αυτές δεν προκλήθηκαν πάντοτε από ανθρωπογενείς δράσεις, ήταν όμως όλες τους μη ελέγξιμες, στο επίπεδο «παραγωγής» τους, και πιθανώς ελέγξιμες, στο επίπεδο διαχείρισης των καταστροφικών συνεπειών τους και αποτελεσμάτων τους εκ των υστέρων.

Η θεσμική παρέμβαση

Με δεδομένη την ανθρώπινη αδυναμία της πρόληψης φαινομένων, όπως π.χ. η πτώση ή η άνοδος της θερμοκρασίας, οι υπέρμετρες βροχοπτώσεις, οι τυφώνες, οι κατολισθήσεις κ.ά., τίθεται το ερώτημα εάν οι υπάρχοντες Θεσμοί, Διεθνείς, Υπερεθνικοί, Διακρατικοί, Εθνικοί, ασχολήθηκαν και σε ποίο βαθμό, με ποία αποτελέσματα με τα θέματα του περιβάλλοντος γενικά και εάν οι διαγραφόμενες προοπτικές είναι ελπιδοφόρες για το άμεσο μέλλον.

Επί της πτυχής αυτής των περιβαλλοντικών θεμάτων σημειώνονται τα εξής, με την επισήμανση, ότι η σχετική αναφορά είναι ενδεικτική.

Με δεδομένη την τάση η απαίτηση των Λαών να ζουν σε ένα καλλίτερο περιβάλλον, (φυσικό, αφού το ανθρωπογενές «το παράγουν» οι ίδιοι, άρα με ευθύνη τους), το σχετικό «δικαίωμα» «μεθίσταται» από πολυτελής κατάσταση άλλοτε, σε αδυσώπητη αναγκαιότητα σήμερα. Αυτή όμως «η μεταβολή» έχει ως αποτέλεσμα η Διεθνής Οργάνωση της Κοινωνίας, οι Διακρατικές Πολιτικές, (αφού τα περιβαλλοντικά προβλήματα δεν «αναγνωρίζουν» σύνορα), οι Εθνικές επί μέρους Πολιτικές και η δράση συνειδητοποιημένων Πολιτών, να ασχοληθούν με θέματα περιβάλλοντος και να υιοθετήσουν μεταγενέστερα, κάτω από την πίεση των πραγμάτων, συναφείς ρυθμίσεις και σχετικά μέτρα, υποτίθεται κοινής αποδοχής, άρα εφαρμογής υπό πάντων, στην πράξη όμως επιλεκτικής εφαρμογής και μη επιβολής κυρώσεων σε μη πειθαρχούντες).

Έτσι, ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, ο Καταστατικός Χάρτης του οποίου έχει υπογραφή την 26 Ιουνίου 1945 στον Άγιο Φραγκίσμο των Η.Π.Α. και άρχισε να ισχύει την 24 Οκτωβρίου 1945, περιέλαβε στις επιδιώξεις του την κοινωνική πρόοδο και την βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των Λαών, την οικονομική τους ευμάρεια, (η οποία δεν παράγεται πάντοτε χωρίς δυσμενείς επιπτώσεις επί του φυσικού περιβάλλοντος), τον σεβασμό των λεγόμενων Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κ.ά.

Υπό την «επίνευση» αυτών των Καταστατικών Αρχών ο Ο.Η.Ε. σε μεταγενέστερες χρονικές περιόδους ασχολήθηκε συστηματικά με θέματα περιβάλλοντος, με την ευρεία έννοια του όρου, μερι-

κές δε από τις πλέον σημαντικές παρεμβάσεις του με την μορφή Συνόδων, Διασκέψεων κ.ά., αναφέρονται στην συνέχεια.

1972: Σύνοδος για το Ανθρώπινο Περιβάλλον.

1987: Σύνοδος της Παγκόσμιας Επιτροπής για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη.

1992: (Νέα) Σύνοδος Κορυφής για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη.

1997: Ειδική Σύνοδος των Κρατών Μελών του Ο.Η.Ε. για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη.

2000: Στόχοι της Νέας Χιλιετίας.

2002: Παγκόσμια Σύνοδος Κορυφής για την Βιώσιμη Ανάπτυξη.

2007: Διάσκεψη για το Περιβάλλον.

2009: Διάσκεψη της Κοπεγχάγης κ.ά.

Εκ των Διασκέψεων αυτών προέκυψαν ποικίλλες αποφάσεις για διάφορες πτυχές της έννοιας περιβάλλον, πολλές των οποίων δεν έχουν εφαρμοσθεί υπό αρκετών Κρατών, διότι με την εφαρμογή τους θίγονται οικονομικά τους συμφέροντα (π.χ. Η.Π.Α., Πρωτόκολλο Κυότο για την μείωση βιομηχανικών ρύπων).

Ενδεικτικά αναφέρονται εδώ στοιχεία εκ τριών Συνόδων/Διασκέψεων του Ο.Η.Ε. επί θεμάτων περιβάλλοντος:

1987: Υποβάλλεται η υπό τον τίτλο «Our Common Future» Έκθεση Επιτροπής (Πρόεδρος ο Garo Harlem BRUNDLAND) προς την WORLD COMMISSION ON ENVIRONMENT AND DEVELOPMENT, η οποία οριοθετεί την έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης, ως ανάπτυξης:

Η οποία ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος, χωρίς να μειώνει την δυνατότητα των επόμενων Γενεών να ικανοποιήσουν τις ιδιές τους...

Η οποία διατηρεί και συντηρεί το διαθέσιμο φυσικό περιβάλλον κάθε Χώρας, το οποίο πρέπει να χρησιμοποιηθεί τώρα, αλλά να υπάρχει και η δυνατότητα ικανοποίησης μελλοντικών αναγκών των επερχόμενων Γενεών...

Η Έκθεση, και ιδίως ο όρος της βιώσιμης ανάπτυξης, υιοθετείται υπό της Διασκέψεως του Ο.Η.Ε. το έτος 1992, και στις σχετικές συζητήσεις συνδέεται με έμφαση με την ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος.

2000: 189 Κράτη Μέλη του Ο.Η.Ε. υπέγραψαν Ειδική Διακήρυξη υπό τον τίτλο: «Στόχοι της Χιλιετίας», στην οποία, μεταξύ άλλων, διακηρύσσεται, ότι:

Θα εργασθούν να εξασφαλίσουν την περιβαλλοντική βιωσιμότητα.

Θα εργασθούν να αντιμετωπίσουν τις πέντε κυριώτερες ανισότητες μεταξύ πλουσίων και πτωχών Κρατών, μία εκ των οποίων είναι η ανισομερής προστασία και βιωσιμότητα των φυσικών πόρων.

2009: Η Διάσκεψη της Κοπεγχάγης, (7/12 - 17/12/2009), η οποία έχει χαρακτηριστεί η πλέον σημαντική της Ιστορίας, μεταξύ άλλων, διεπίστωσε, «ότι το Πρωτόκολλο του Κυότο ευρίσκεται ήδη στην εντατική μονάδα θεραπείας», ότι είναι αναγκαίες περαιτέρω διαπραγματεύσεις μεταξύ των Κρατών, μετά την Διάσκεψη, για τα εκκρεμούντα θέματα της κλιματικής αλλαγής, ότι χρειάζονται δραστικές περικοπές των εκπομπών αερίων, (τα οποία προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου), υποστήριξε την χορήγηση 100.000.000.000 δολλ. στις αναπτυσσόμενες Χώρες «ως κλιματική βοήθεια» κ.ά.

Εξ άλλης πλευράς όμως, οι Η.Π.Α. και η Κίνα ουσιαστικά απέφυγαν να δεσμευθούν, ότι θα μειώσουν δραστικά τις εκπομπές ρύπων, που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου.

Πέραν του Ο.Η.Ε. και άλλα Νομικά Μορφώματα και Οργανισμοί έχουν ασχοληθεί κατά καιρούς με θέματα περιβάλλοντος γενικά, όπως:

1949: Συμβούλιο της Ευρώπης, Διακυβερνητικός Οργανισμός, έτος σύστασης 5η Μαΐου 1949, αρχικά Μέλη 10 Ευρωπαϊκές Χώρες: Μεταξύ των σκοπών του περιλαμβάνεται και η προστασία του περιβάλλοντος. Εντός του Συμβουλίου λειτουργεί η «Ανοικτή Μερική Συμφωνία για την αντιμετώπιση μεγάλων καταστροφών». Η Ελλάδα έχει κυρώσει την Συμφωνία το έτος 1992, ενώ το σύνολο των υπογραψάντων Κρατών ανέρχεται σήμερα σε 26. Με ευθύνη των Οργάνων Διοίκησης της Συμφωνίας έχουν ιδρυθεί τα εδρεύοντα στην Ελλάδα Ευρωπαϊκά Κέντρα: Για την πρόληψη των σεισμών, ECPFE, και Δασικών πυρκαγιών, ECFF.

1973-1975: Διάσκεψη Ασφαλείας και Συνεργασίας στην Ευρώπη: Τελική Πράξη, υπογραφείσα υπό 40 Κρατών:

Τα συμμετέχοντα Κράτη: Επιβεβαίωσαν την σημασία της προστασίας του περιβάλλοντος και την ανάγκη ορθολογικής χρησιμοποίησης των φυσικών πόρων για τις παρούσες και τις μελλοντικές Γενεές...

Συμφώνησαν να αναζητήσουν λύσεις επί θεμάτων περιβάλλοντος, τα οποία έχουν πολυμερή, περιφερειακή, υποπεριφερειακή διάσταση...

Αποφάσισαν να υποδείξουν στα Κράτη να λάβουν μέτρα για αποτελεσματικότερη προστασία του περιβάλλοντος...

Αποφάσισαν να λάβουν μέτρα:

- Για την καταπολέμηση της ρύπανσης της ατμόσφαιρας και των υδάτων.

- Για την βελτίωση των συνθηκών περιβάλλοντος σε κατοικημένες περιοχές κ.ά.

Εκ των άλλων Διεθνών Ενώσεων αναφέρονται εδώ οι σχετικές παρεμβάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης επί θεμάτων περιβάλλοντος:

1998: Σύνοδος Κάρντιφ: ενσωμάτωσε την περιβαλλοντική διάσταση στις Τομεακές Πολιτικές της Ένωσης.

1999: Συνθήκη Άμστερνταμ: Η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί εφεξής αναπόσπαστο μέρος της αναπτυξιακής διαδικασίας στα Κράτη Μέλη της Ένωσης...

2001: Σύνοδος Γκέτεμπουργκ: υιοθέτησε την Α' Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Αειφόρο Ανάπτυξη, (βιώσιμη διαχείριση φυσικών πόρων κ.ά.).

2001: Συμβούλιο Λάακεν: επαναβεβαίωσε τα ως άνω.

2004: Η μη εγκριθείσα τελικά Συνθήκη για την θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης, προέβλεπε, μεταξύ άλλων, σειρά στόχων επί θεμάτων περιβάλλοντος:

Την προστασία και βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος.

Την συνετή και ορθολογική χρησιμοποίηση των φυσικών πόρων.

Την εκτίμηση των πλεονεκτημάτων και των επιβαρύνσεων, που συνεπάγονται η δράση ή η απουσία δράσης.

Την έκδοση Ευρωπαϊκού Νόμου για θέματα περιβάλλοντος κ.ά.

2009: Συνθήκη Λισσαβώνας ή Μεταρρυθμιστική Συνθήκη, έναρξη ισχύος 1 δεκεμβρίου 2009: οι ρυθμίσεις της δεν καταργούν, αλλά τροποποιούν υφιστάμενες Συνθήκες, ενώ αναμένεται η ανάδειξη του θέματος των κλιματικών αλλαγών σε Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Ελλάδα, ως Κράτος Μέλος, τόσο του Ο.Η.Ε., όσο και του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει υιοθετήσει τις αναφερθείσες ρυθμίσεις και έχει λάβει πρόσφατα και σειρά άλλων μέτρων και πρωτοβουλιών, που καταδεικνύουν, την ευαισθησία» της σε θέματα περιβάλλοντος γενικά ή επί μέρους πτυχών του, π.χ. κλιματικής αλλαγής.

Έτσι:

- Συνέστησε Υπουργείο Περιβάλλοντος.

- Έχει αναδιαρθρώσει σε νέες βάσεις την Υπηρεσία Πολιτικής Προστασίας (και από φυσικές καταστροφές).

- Υιοθέτησε «το πράσινο αναπτυξιακό πρότυπο».

- Θέματα της λεγόμενης «πράσινης ανάπτυξης» θα διδάσκονται στην Μέση Εκπαίδευση κ.ά.

- Θεσμοθετημένες Μονάδες, όπως η Τράπεζα της Ελλάδος εκπονούν ειδικές Μελέτες επί θεμάτων κλιματικής αλλαγής κ.ά.

Αντί επιλόγου

Έχει λεχθεί, ότι πολλές αλλαγές, παρά την αναγκαιότητά τους, ανεξάρτητα από τους σκοπούς, που υπηρετούν και ανεξάρτητα από τους στόχους, μέσω των οποίων επιδιώκεται η πραγμάτευσή τους, «υιοθετούνται» βραδέως, τόσο από τους υπέχοντες την υποχρέωση της νομικής θεσμοθέτησής τους, όσο και από εκείνους οι οποίοι θα επωμισθούν το σχετικό κόστος ή θα αποκομίσουν το όφελος.

Στην προκειμένη περίπτωση όμως των ζητημάτων περιβάλλοντος γενικά τα πράγματα είναι ιδιαίτερα επείγοντα, γιατί για μερικά θέματα, όπως π.χ. το φαινόμενο του θερμοκηπίου, εάν δεν ληφθούν τώρα μέτρα, η κατάσταση θα είναι αργότερα μη αναστρέψιμη.

Και προς την κατεύθυνση της μελέτης, υπόδειξης και λήψης μέτρων είναι αναγκαία η συμμετοχή όλων, της Αρχιτεκτονικής και των Αρχιτεκτόνων περιλαμβανομένων.

Σε ενδεχόμενη ρητορική ερώτηση πως η Αρχιτεκτονική και οι Αρχιτέκτονες «εμπλέκονται» στην αντιμετώπιση του ζητήματος στην γενικότερη προσέγγισή του, αναφέρονται ενδεικτικώς τα εξής:

Μελετώνται ήδη νέοι τρόποι κατασκευής κτηρίων, δοκιμάζονται νέα υλικά και αναζητούνται λύσεις για την «παραγωγή», «αποθήκευση» και «εξοικονόμηση» ενέργειας με το μικρότερο δυνατό κόστος εντός των κτηριακών όγκων.

Με δεδομένο το γεγονός, ότι τις δύο τελευταίες δεκαετίες έχουν «επινοηθεί» πολλά νέα υλικά για οικοδομικές κατασκευές, (κάτω από τις πιεστικές ανάγκες μείωσης του κόστους κατασκευών, εξοικονόμησης ενεργειακών πόρων κ.ά.) αναμένονται «επαναστατικές» και «καινοτόμες» λύσεις και εφαρμογές στους σχετικούς τομείς.

Η σύγχρονη Αρχιτεκτονική, αναζητώντας όχι μόνο νέες αισθητικές προσεγγίσεις, αλλά και καθημερινές λύσεις, ιδίως σε χαλεπούς καιρούς οικονομικής δυσπραγίας, έχει ήδη προχωρήσει στην αναζήτηση μεθόδων και τεχνικών κατασκευής κτηρίων, τα οποία «θα παράγουν» και «θα εξοικονομούν» ενέργεια.

Ήδη, γίνεται λόγος για «έξυπνα» υλικά παραθύρων των κτηρίων μέσω των οποίων θα «αποθηκεύεται» ηλιακή θερμότητα για διάφορες χρήσεις π.χ. θέρμανση, θερμαινόμενο νερό κ.ά.

Ακόμη, γίνεται λόγος για ενσωμάτωση στα νέα κτήρια διαφόρων «αισθητήρων» πολλαπλών αποστολών, όπως π.χ. η μέτρηση των ποσοστών διοξειδίου του άνθρακα στο εσωτερικό των κτηρίων και εάν τα ποσοστά έχουν υπερβεί τα επιτρεπόμενα όρια, να τίθεται στην συνέχεια αυτόματα σε λειτουργία μηχανισμός κλιματισμού των κτηρίων.

Όπως ήταν αναμενόμενο, υπ' αυτές τις συνθήκες «επανερχονται» στο προσκήνιο και «παλαιές» ιδέες εξοικονόμησης ενέργειας, όπως π.χ. «οι πράσινες ταράτσες».

Οι τελευταίες δημιουργούνται με διάφορα φυτά, τα οποία διατηρούν την θερμότητα των κτηρίων σε περιόδους χαμηλών θερμοκρασιών και τα προστατεύουν από την ηλιακή ακτινοβολία τους θερμούς μήνες.

Και επειδή οι Άνθρωποι, των οποίων τις ανάγκες «υπηρετεί» η Αρχιτεκτονική, αναζητούν κατά τον Τραγικό Ποιητή Αισχύλο διαρκώς την ευτυχία, οι νέες προοπτικές των Αρχιτεκτόνων μόλις τώρα άρχισαν προφανώς να οριοθετούνται και οι νέες διαδρομές μόλις τώρα να δρομολογούνται, υπό καθεστώς φόβου, αδυναμιών, αντικρουόμενων συμφερόντων και ελπίδων για ένα καλλίτερο μέλλον...

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ.: Θεσμικό Πλαίσιο Περιφερειακής Ανάπτυξης. Τόμ. Α', Β', Γ'. Νέα έκδ. Αθήναι, 2007.

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ., ΓΕ., [Β. ΔΕΛΗΘΕΟΥ και Ηελ. ΚΑΥΒΑΔΙΑ, Επιστημ. Συμβ.]: Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Νέα έκδ. Αθήναι, 2008.

Β. ΔΕΛΗΘΕΟΥ: Θεσμικό Πλαίσιο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Οργάνωσης της Διοίκησης του Κράτους. Μέρη Α', Β', Γ', Δ'. Αθήναι, 2007, 2008.

Β. ΔΕΛΗΘΕΟΥ: Ευρωπαϊκοί Αναπτυξιακοί Θεσμοί: Κρατικές ενισχύσεις και ιδιωτικές επενδύσεις. Αθήναι, 2008.

ΔΕΚΛΕΡΗΣ Μ.: Ο Δωδεκάλογος του περιβάλλοντος. Αθήναι, τ. 20/2009.

ECONOMIST: The World in 2009. London, 2009.

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ, ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ. Περιοδ. Έκδ. Αθήναι, τεύχη ετών 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009.

ΚΥΒΕΛΛΟΥ Στ.: Δημόσιες Πολιτικές για την εδαφική συνοχή και την βιώσιμη ανάπτυξη: Η περίπτωση της Μεσογείου. Ε.Π.Α.Τ.Α.Π.Α. Αθήναι, 2009, τ. 55.

Ο.Η.Ε.: Κείμενα Διεθνών Διασκέψεων.

Π.Δ. 151/2004 Περί Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας.

ΣΥΝΘΗΚΕΣ Ε.Ε.: Επίσημες Εκδόσεις των κειμένων.

ΤΥΠΟΣ: Εφημερίδες Αθηνών, μηνών Νοεμβρίου, Δεκεμβρίου 2009.

Διαδίκτυο:

- www.civilprotection.gr.

- <http://www.defence.gou.fr/>

- www.ec.europa.eu

ΔΕΥΚΑΛΙΩΝ
Ο Θεσσαλός

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τεύχος 27
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ - ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2010

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Διευθυντής και υπεύθυνος κατά νόμο:

Θάνος Κ. Αθανασόπουλος

Ιδιοκτησία:

Δευκαλίων

Αστική Εταιρεία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα

ΚΩΔΙΚΟΣ 6931

ISSN 1790-6210

Συντακτική Επιτροπή:

Θάνος Κ. Αθανασόπουλος

Γεώργιος Β. Παπανικολάου

Γεώργιος Τσαγκούλης

Διεύθυνση:

Σαρανταπόρου 17 Πατήσια, Αθήνα 111 44,

Τηλ.: 210 2019555, κιν.: 6977370671

Fax: 210 2019526

Δημιουργικό - Εκτύπωση:

ΛΥΧΝΙΑ Α.Ε.

Ανδραβίδας 7, Αχαρνάι

Τηλ.: 210-3410436, Fax: 210-3425967

Τιμή: 7 ευρώ

Ετήσια συνδρομή: 50 ευρώ

Κύπρος: 60 ευρώ, Ευρώπη - Αμερική: 90 ευρώ,

Αυστραλία: 80 ευρώ

Οι συνδρομές προκαταβάλλονται.

Όλα τα εμβάσματα: Θάνος Αθανασόπουλος,

Σαρανταπόρου 17, 111 44 Πατήσια

ή στο λογαριασμό Εθνικής Τραπέζης:

Αθανασόπουλος 040/711452-49

Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

Προτίμηση, τα κείμενα να είναι γραμμένα σε δι-
σκέτα διορθωμένα μαζί με μια φωτογραφία του
αρθρογράφου.

Η έκδοση του περιοδικού οικονομικώς στηρίζεται
στις συνδρομές των φίλων.

Σας ευχαριστούμε.

Μην ξεχνάτε τη συνδρομή σας

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή ολική, ή μερική ή περι-
ληπτική, ή κατά παράφραση ή διασκευή απόδοση του περιεχομένου του περιο-
δικού με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ή άλλο, χω-
ρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη. Νόμοι 238/1970, 4301/1979,
N 100/1975, Ν.Δ. 3565/1956 και 4254/1962 και κανόνες του Διεθνούς Δικαίου.

Ηθική και Οικονομική κρίση Άρθρο του Εκδότη	2
Οι φίλοι μας γράφουν...	3
ΕΚΔΗΛΩΣΗ - ΑΠΟΝΟΜΗ ΒΡΑΒΕΙΩΝ	
του 4ου ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ	
ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ «ΔΕΥΚΑΛΙΩΝ ο Θεσσαλός» του Γεωργίου Μίχα	4
ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ	
Του Γιάννη Πανούση	9
ΟΙ ΚΟΡΥΦΑΙΟΙ ΤΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ ΜΑΣ - ΦΩΤΗΣ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ	
Του Πάνου Ν. Αβραμόπουλου	10
Πρόγνωση και απόγνωση του Κώστα Μπιλιέρη (Βυζαντινού)	11
Ο Εαυτούλης μας... του Νίκου Μακαρίτη	12
Η εξομολόγηση της Λίζας Γραμματικοπούλου	14
Γηροκομείο η Ελλάς του Ανδρέα Κάππου	17
ΙΕΡΟΝ ΚΟΡΑΝΙΟΝ (AL CORAN) του π. Κωνσταντίνου Χαλβατζάκη	18
Πρόσωπο και προσωπίο της Χρύσας Σιώτη	21
Χρόνος και αξιολόγηση της Αλκμήνη Κογγίδου	26
« Η παράδοση και η Συμβολή της στη δημιουργία εθνικής συνείδησης»	
του Οδυσσέα Τηλιγάδα	28
Συζητώντας με την... σιωπή μας του Δημητρίου Αθ. Μπατζιάκα	30
Ο αχώριστος φίλος του Αϊνστάϊν της Φιλίτσα Λέρτα-Αθανασέλλου	33
Η ζηλοφθονία της Ξενούλας Κ. Παπαμιχαλοπούλου	34
Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΓΕΝΝΙΕΤΑΙ Ή ΓΙΝΕΤΑΙ; του Δημητρίου Τριανταλή	37
ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ της Αναστασίας Καρανίκα	38
ΚΩΜΩΔΙΑ ΤΗΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ του Πολύβιου Μαργιά	41
Σωκράτης, ο αδικημένος μας σοφός της Ιωάννας Τσουρουκίδη-Ζερενέ	42
Για την οικονομική κρίση υπάρχει λύση του π. Μελέτιος Στάθη	44
Τα παιδιά της Αγάπης της Ανδρομάχης Διαμαντοπούλου Φιλιππίδου	53
Από Μαμά σε Μαμά της Μαρίας Κοσισιδά	55
Η ΖΩΗ ΠΕΡΝΑ... του Διονύση Κουλεντιανού	56
Η γρίπη ξαπλώνεται και «ξαπλώνει» του Μανώλη Καζάση	59
Καρδιακή ανεπάρκεια του Παύλου Κ.Τούτουζα	60
Καρκίνος: Μύθος και πραγματικότητα της Αναστασίας Δεληγιάννη	62
Λίγα περί Σακχαρώδους Διαβήτη του Αλέξιου Χ. Κούκιου	63
«Ποιο είναι το Δυσκολότερο πρόβλημα στον κόσμο»; του Σ. Θεοφανίδη	70
Απειλή για τους Γερμανούς ήταν ο Μπαντουβάς του Δημήτρη Μελά	77
Εμείς πως φτάσαμε ως εδώ της Λίζας Βραχοπούλου	81
«Το μεγαλύτερο ιστορικό λάθος της Ευρώπης» του Σταύρου Θεοφανίδη	82
ΕΛΛΑΔΑ - ΕΛΛΗΝΕΣ - ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ του Νίκου Νασόπουλου	83
ΤΩΡΑ ΧΕΙΜΩΝΑΣ ΚΑΙ ΤΟΤΕ - ΠΤΟΛΕΜΑΪΔΑ ΤΩΡΑ του Σωτήρη Μίσσα	89
Κυριακή: Γιορτή και σχόλη του Πέτρου Σερ. Παπαζαρκάδα	91
Η πρόοδος της επιστήμης απαιτεί... θυσίες! του Κωνσταντίνου Δ. Μάλλιου	94
ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ του Δημήτρη Κ. Προκοπίου	95
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥΣ του π. Κ. Μανέττα	96
ΜΙΑ ΠΑΡΑΛΙΑ ΠΟΥ ΤΡΑΓΟΥΔΟΥΣΕ της Μερόπης Σπυροπούλου	102
Η επιστροφή και η συγκίνηση του Κίμωνα του Δημήτρη Γ. Δανόπουλου	104
ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ Η ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΠΟΤΕ ΔΕΝ ΔΙΕΚΟΠΗ του Άγγελου Μάλαφα	109
Ματωμένες ψυχές. της Ευτυχίας Γαλανάκου	110
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ	108
ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ	117
ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΣ	
ΤΟΥ ΣΕΦΗ ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΟΥ	
(επιμέλεια: ΘΑΝΟΥ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ)	121